

Informacije o proširenju Europske Unije Pristup radnom tržištu i boravak u Austriji

Sedmogodišnji prijelazni rok ograničenog kretanja radne snage za državljane Europske Unije (Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Slovačke, Slovenije, Češke, Mađarske, Bugarske i Rumunjske) je prošao.

Državljanima ovih zemalja članica i njihovim članovima obitelji¹ za obavljanje nesamostalne djelatnosti nije potrebna dozvola za rad. Za olakšanje traženja posla AMS može izdati „potvrdu o izuzeću“ dozvole za rad.

Republika Hrvatska je 1. srpnja 2013. postala članica Europske Unije. Za državljane Hrvatske od toga datuma također važi sedmogodišnji prijelazni rok (2+3+2 model) ograničenog kretanja radne snage na europskom tržištu. Pristup radnom tržištu hrvatskih državljana je reguliran nacionalnim zakonima države-članice EU.

Hrvatski državljani u Austriji imaju slobodan pristup radnom tržištu i time dobivaju odgovarajuću potvrdu ako zadovoljavaju slijedeće uvjete:

- na dan pristupa ili nakon pristupa Hrvatske su legalno nesamostalno bili zaposleni neprekidno 12 mjeseci (npr. na osnovu dozvole za rad, petogodišnje dozvole za rad, boravišne dozvole sa slobodnim pristupom radnom tržištu itd.);
- ispunjavaju uvjete po § 15 Zakona o zapošljavanju stranaca (npr. integrirane osobe, osobe u posjedu dvogodišnje ili petogodišnje dozvole za rad);
- u Austriji su trajno nastanjeni i imaju redovite i legalne prihode iz nesamostalne djelatnosti;
- do pristupa Hrvatske u Austriji imali pravo na rad (na osnovu trajnog boravka Daueraufenthalt- EU(EG), crveno-bijele-crvene-kartice plus itd.)

Gore navedene osobe, nezavisno od njihova državljanstva, bračni partneri, registrirani istospolni partneri i djeca do 21. godine života (i nakon toga ako ih se izdržava) imaju pravo na „potvrdu o slobodnom radu“ ako su sa članom obitelji na dan pristupa Hrvatske živjeli i bili prijavljeni u zajedničkom domaćinstvu u Austriji.

Potvrdu o slobodnom radu na zahtjev izdaje Zavoda za zapošljavanje (AMS). Postojeće dozvole za rad (npr. petogodišnja dozvola za rad, trajni boravak – Daueraufenthalt EU(EG) itd.) i dalje važe do njihova isteka - unatoč tome preporučivo je podnijeti zahtjev za potvrdu iste !!!

Napomena:

1. Članovi obitelji (nezavisno od njihova državljanstva) su bračni partneri (također i registrirani istospolni partneri), bračna i vanbračna djeca (uključno pastorčad i posvojena djeca) ukoliko još nisu navršila 21. godinu života ili ako ih se uzdržava. Državljanima Hrvatske kao članovima obitelji gore navedenih državljana EU i za vrijeme prijelaznog roka imaju pravo na slobodan pristup radnom tržištu.
2. Ostali članovi obitelji (nezavisno od njihova državljanstva) su vanbračni partneri ili njihovi članovi, koji mogu dokazati da imaju bliži odnos sa osobom na osnovu koje se nastanjuju i ako ih ta osoba izdržava (vidi 3. i 4. stranicu).

Pristup radnom tržištu užih članova obitelji³ hrvatskih državljana na osnovu državljana trećih zemalja i austrijskih državljana

Uži članovi obitelji također imaju slobodan pristup radnom tržištu, ako osoba treće zemlje na osnovu koje se nastanjuje, posjeduje važeći boravišni naslov „crveno-bijelu-crvenu-karticu“, „crveno-bijelu-crvenu-karticu plus“, „plavu karticu – EU, dozvolu za trajni boravak EZ ili dokaz o nastanjenju ili ima priznat status izbjeglice.

Uži članovi obitelji austrijskih državljana su izuzeti iz Zakona o zapošljavanju stranaca i za nesamostalni rad im nije potrebna dozvola za rad. Na zahtjev im Zavod za zapošljavanje može izdati „potvrdu o izuzeću“. Ove osobe na zahtjev mogu dobiti potvrdu o slobodnom radu ako su prije pristupa imali boravišni naslov „član obitelji“ ili dozvolu „trajni boravak – član obitelji“.

Ostali uvjeti/olakšice za hrvatske državljane:

Na osnovu sadašnjeg stanja na radnom tržištu skoro je nemoguće dobiti dozvolu za rad, za obične, nekvalificirane djelatnosti, ali postoje olakšice:

Odredjene djelatnosti (npr. dušobrižnici, znanstvenici, istraživači, sveučilišni asistenti, diplomati itd.) i neke djelatnosti sa punim socialno-zdravstvenim osiguranjem (npr. njegovateljice u privatnim kućanstvima, dostavljači reklamnih materijala i dnevnih novina) su izuzete iz Zakona o zapošljavanju i za to im nije potrebna dozvola za rad.

Stručna radna snaga i učenici /studenti do određenih tjednih radnih sati, uredbom Zakona o zapošljavanju stranaca, imaju olakšice za izdavanje dozvole za rad, ako sami pronađu odgovarajuće radno mjesto. Isti također imaju prednost pri izdavanju sezonskih dozvola za rad.

Ostale informacije o zanimanjima i djelatnostima možete naći na dolje navedenim linkovima:

AusLBVO: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung/Bundesnormen/10008711/AusLBVO%2c%20Fassung%20vom%2029.01.2018.pdf>

FachkräfteVO 2019: <https://media.anlaufstelle-erkennung.at/Fachkr%C3%A4fteverordnung2019.pdf>

Fachkräfte-BHZÜV: <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20005577>

Pravo boravka

Na osnovu smjernice EU o slobodnom kretanju⁴, pravo na boravak duže od 3 mjeseca imaju gradjani navedenih država koji:

1. su u Austriji samostalno ili nesamostalno zaposleni i njihovi članovi obitelji
2. Osobe koje ne rade ili glavni razlog boravka imaju (stručno) obrazovanje u nekoj od javnih ili pravno priznatih privatnih škola ili obrazovnih ustanova i ispunjavaju i raspolažu dovoljnim novčanim sredstvima za život i zdravstvenim osiguranjem, tako da za vrijeme njihova boravka ne moraju koristiti socijalna davanja države u kojoj borave.

Potvrda o prijavi boravka (Anmeldebescheinigung) i potvrda o trajnom boravku u Austriji

Svim gradjanima navedenih država (također i članovima obitelji¹ i ostaloj rodbini² koji potječu iz EU) od boravišna vlasti (Beč: MA 35) je potrebna **potvrda o prijavi boravka⁵** (Anmeldebescheinigung) ukoliko u Austiji namjeravaju boraviti **duže od 3 mjeseca**. Zahtjev za ovu potvrdu mora se podnijeti u roku od 4 mjeseca od dana ulaska i izdaje se ako uspunjeni gore navedeni uvjeti.

Napomena:

3. Uža obitelj (nezavisno od državljanstva) su bračni partneri, registrirani partneri istog spola i malodobna neoženjena/neudata djeca (uključujući posvojenu djecu i pastorku) do 21. godine života ili ih se još uzdržava kao i roditelji i roditelji supružnika/ce. Hrvatski državljani kao članovi obitelji nevedenih državljana EU imaju pravo slodnog
4. EU smjernica o slobodnom kretanju ne samo da važi za 28 EU država nego i za Island, Liechtenstein, Norvešku i Švicarsku. Od ovih smjernica mogu profitirati austrijski državljani za svoje članovi obitelji, ako su oni sami više od tri mjeseca živjeli u ovim državama i ponovo se vratili u Austriju. Prijelazne odredbe za državljane Hrvatske važe isključivo za pristup radnom tržištu a ne za pravo boravka.

Državljeni članica EU nakon 5 godina legalnog i neprekidnog boravka, stječu pravo na trajni boravak. Njima se na zahtjev nakon provjere legalnog boravka odmah izdaje **potvrda o trajnom boravku**. Prekidi boravka iz određenih razloga i na određeno vrijeme ne prekidaju legalni trajni boravak. Određene osobe ovu potvrdu mogu dobiti također prije isteka petogodišnjeg roka.

Za stjecanje prava na trajni boravak u Austriji **načelno** moraju biti ispunjeni gore navedeni uvjeti. Kod prestanka svojstva člana obitelji (razvod braka, smrt ili iseljenje osobe na osnovu koje se nastanilo itd.), pravo na boravak i dalje postoji ako bivši sam član obitelji ispunjava uvjete. Po dobitku prava na trajni boravak stječete određenu zaštitu i možete biti deportirani samo zbog određenih kaznenih djela.

Promjenu okolnosti (prestanak svojstva obitelji) kao i prestanak gore navedenih uvjeta mora biti prijavljeno boravišnoj vlasti. Prije podnošenja zahtjeva za prijavu boravka obavezno provjeriti, da li su ispunjeni gore navedeni uvjeti!!!

Boravišne kartice i kartice o trajnom boravku u Austriji:

Članovima obitelji državljana trećih zemalja, koji imaju pravo boravka na osnovu EU-državljana, potrebna je **kartica o boravku (Aufenthaltskarte)** ako u Austriji borave duže od 3 mjeseca. Zahtjev se se mora podnijeti kod nadležne vlasti (u Beču: MA 35) u roku od 4 mjeseca od dana ulaska u Austriju. Ako su ispunjeni gore navedeni uvjeti kartica se izdaje na 5 godina ili za kraće planirani boravak.

Državljeni trećih zemalja koji i dalje ispunjavaju uvjete stječu pravo na trajni boravak ukoliko 5 godina neprekidno i legalno borave u Austriji. Njima se na zahtjev izdaje **kartica o trajnom boravku (Daueraufenthaltskarte)** s rokom važenja od 10 godina. Zahtjev se podnosi prije istjeka roka važnosti kartice. Ista se, pod određenim uvjetima može dobiti i prije navršetka boravka od 5 godina. Kraći boravak u inozemstvu ne prekida legalni trajni boravak.

Do stjecanja prava na trajni boravak **načelno** se i dalje moraju ispunjavati gore navedeni uvjeti. Kod prestanka svojstva člana obitelji (razvod braka, smrt ili iseljenje osobe na osnovu koje se nastanilo itd.), pravo na boravak i dalje postoji ako bivši sam član obitelji ispunjava uvjete. Osobe u posjedu dozvole za trajni boravak imaju osiguran boravak i samo zbog određenih kaznenih djela mogu biti protjerani.

Članovi obitelji boravišnoj vlasti moraju prijaviti promjene kao što su razvod braka, smrt ili iseljenje EU državljanina na osnovu kojeg su nastanjeni. Prije prijave obavezno provjeriti ispunjavaju li gore navedene uvjete!!!

Ostali članovi obitelji² državljana trećih zemalja:

Na zahtjev gore navedenih članova obitelji može se izdati dozvola za boravak bez kvote (**Niederlassungsbewilligung-Angehöriger**) ako ispunjavaju uvjete (detaljnije vidi u informativnom listu "Nastanjenje i zapošljavanje članova porodice/obitelji"), pri čemu državljeni EU moraju potpisati garantnu izjavu (Haftungserklärung).

Zahtjev za izdavanje prvog boravišnog nastanjenja (Erstantrag) u pravilu se podnosi u državi porijekla (domovini), a može se podnijeti i kod nadležne boravišne vlasti u Austriji (u Beču: MA 35) za vrijeme bezviznog boravka. Zahtjev za produženje se mora podnijeti prije isticanja roka važenja. Zakašnjeli zahtjevi smatraju se kao zahtjevi za prvo boravišno nastanjenje.

Napomena:

5. Osobama koje su prije 1. siječnja 2006 imale prijavljeno prebivalište (Meldezettel) i od tada legalno borave u Austriji, nije potrebna potvrda od prijavi boravka (Anmeldebescheinigung). Njihova prijava prebivališta (Meldezettel) važi kao potvrda o prijavi boravka (Anmeldebescheinigung). Boravišne dozvole hrvatskih državljana kao i kartice o trajnom boravku izdane prije pristupa Hrvatske važeće su i dalje do njihova isteka, prije kojega treba podnijeti zahtjev za prijavu boravka (Anmeldebescheinigung).
6. Kartice o trajnom boravku izdane prije 1.1.2010 i dalje su važeće kao boravišne kartice. Do sticanja prava na trajni boravak moraju se ispunjavati gore navedeni uvjeti.

Za izdavanje boravišne dozvole mora se dokazati odgovarajuće znanje njemačkog jezika prije nastanjenja (početni nivo A1), a za produženje prava boravka položen integracijski ispit modul 1 u roku od 2 godine od nastanjenja. U nekim slučajevima znanje njemačkog jezika nije obavezno (npr. djeca predškolskog uzrasta itd.) ili ova obaveza važi kao ispunjena (npr. Završeno određeno školsko obrazovanje).

„Dozvola za nastanjenje – član šire obitelji“ (Niederlassungsbewilligung - Angehöriger)

se u prve dvije godine izdaje na godinu dana, a nakon toga na 3 godine, ako se pored općih uvjeta za izdavanje iste dokaže i položen integracijski ispit modul 1 (njemački jezik na nivou A2 i poznavanje opštih vrijednosti pravnog i društvenog poredka Austrije). Nakon 5 godina neprekidnog nastanjenja može se izdati boravišni naslov „dozvola za trajni boravak“ (Daueraufenthalt – EU), ako se i dalje ispunjavaju opći uvjeti i dokaže položen integracijski ispit modul 2 (njemački jezik na nivou B1 i produbljeno poznavanje općih vrijednosti pravnog i društvenog poredka Austrije).

„Dozvola za trajni boravak EU“ (Daueraufenthalt – EU) omogućava zapošljavanje bez dodatne Dozvole za rad. Ukoliko osoba sa dozvolom za nastanjenje – član/pripadnik obitelji (NB – Angehöriger), prije stjecanja prava na dozvolu za trajni boravak – EU, želi raditi, tada svoj boravišni naslov pod određenim uvjetima i slobodnog mjesta u kvoti, može promijeniti u „**crveno-bijelu-crvenu-karticu plus!**

Svojestvo člana/pripadnika obitelji može prestati ako EU državljanin/ka iz nekih razloga prestane biti **zirant** (npr. razvodom braka, smrću itd.). U takvim se slučajevima dozvola za nastanjenje može produžiti, ako osoba sama ispunjava uvjete za produženje (npr. legalnim radom) ili preuzimanjem garancije **drugog** odgovornećeg državljanina EU/EWR-a. U ovakvim slučajevima je najbolje kontaktirati boravišnu vlast i podnijeti za produženje, ali prije toga sami provjerite, da li su ispunjeni navedeni uvjeti.

Osobe u posjedu dozvole za trajni boravak (Daueraufenthalt – EU) imaju osiguran boravak i samozbog određenih kaznenih djela mogu biti protjerani. Osobe sa ograničenim dozvolama za nastanjenje za produženje istih je i dalje potrebno ispunjavati opće zakonske uvjete.

Napomena: S obzirom da su navedene odredbe vrlo skraćene, za detaljnije informacije obratite se Magistratskom odjeljenju (MA 35), Zavodu za zapošljavanje (AMS) ili kod nas u Savjetovalište. Skrećemo pažnju, da se i pored detaljne obrade mogu dogoditi pogreške i stoga za date informacije ne preuzimamo odgovornost.

Männer und Frauen: 1010 Wien, Hoher Markt 8/4/2 Tel: 01 712 56 04	Frauen: 1010 Wien, Marc Aurel Straße 2a/6/2/10 Tel: 01 982 33 08
http://www.migrant.at E-Mail: migrant@migrant.at	http://www.migrant.at E-Mail: migrantin@migrant.at
Diese Publikation wird aus Mitteln des Arbeitsmarktservice und der Magistratsabteilung 17 gefördert.	
	